

297.

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 26 marca 1931 r.

w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych umowy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeskosłowacką o używaniu obiektów miejskich dawnej gminy Cieszyna, podpisanej w Ołomuńcu dnia 21 grudnia 1929 r.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w wykonaniu art. 24 umowy pomiędzy Rzeczpospolitą Polską a Republiką Czeskosłowacką o używaniu obiektów miejskich dawnej gminy Cieszyna, podpisanej w Ołomuńcu dnia 21 grudnia 1929 r., nastąpiła w Warszawie dnia 26 marca 1931 r. wymiana dokumentów ratyfikacyjnych powyższej umowy.

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*

298.

TRAKTAT

handlowy i nawigacyjny między Polską i Estonją, podpisany w Tallinnie dn. 19 lutego 1927 r. (Ratyfikowany zgodnie z ustawą z dn. 19 grudnia 1928 r. — Dz. U. R. P. z 1929 r. Nr. 3, poz. 28).

Przekład.

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
MY, IGNACY MOŚCICKI,
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wie-
dzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia dziewiętnastego lutego tysiąc dziewięćset
dwudziestego siódmego roku podpisany został
w Tallinnie między Rządem Rzeczypospolitej Pol-
skiej a Rządem Republiki Estońskiej traktat handlowy
i nawigacyjny o następującem brzmieniu do-
słownem:

TRAKTAT HANDLOWY I NAWIGACYJNY
między Polską i Estonją.

PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z jednej strony

i

RZĄD REPUBLIKI ESTOŃSKIEJ

z drugiej strony,

ożywieni jednakowem pragnieniem popierania i roz-
wijania stosunków handlowych i nawigacyjnych po-
między obu krajami, postanowili zawrzeć traktat
handlowy i nawigacyjny i mianowali w tym celu
swymi Pełnomocnikami:

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej:

Jego Ekszelencję Pana Franciszka CHARWATA,
Posła Nadzwyczajnego i Ministra Pełnomoc-
nego,

AU NOM DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,
NOUS, IGNACY MOŚCICKI,
PRÉSIDENT DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE,

à tous ceux qui ces présentes Lettres verront,
Salut:

Un Traité de Commerce et de Navigation
ayant été signé entre le Gouvernement de la Répu-
blique de Pologne et le Gouvernement de la Répu-
blique d'Estonie à Tallinn le dix-neuf février mil-
neuf - cent - vingt - sept, Traité, dont la teneur suit:

TRAITÉ DE COMMERCE ET DE NAVIGATION
entre la Pologne et l'Estonie.

LE PRÉSIDENT
DE LA RÉPUBLIQUE DE POLOGNE

d'une part,

et

LE GOUVERNEMENT
DE LA RÉPUBLIQUE D'ESTONIE

d'autre part,

animés d'un égal désir de favoriser et de développer
les relations commerciales et maritimes entre les
deux pays, ont décidé de conclure un Traité de
Commerce et de Navigation et ont nommé à cet
effet pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Le Président de la République de Pologne:

Son Excellence Monsieur François CHARWAT, En-
voyé Extraordinaire et Ministre Plénipoten-
tiaire,

Rząd Republiki Estońskiej:

Jego Ekszelencję Pana Doktora Fryderyka AKEL,
Ministra Spraw Zagranicznych,

KTÓRZY, po zakomunikowaniu sobie wzajemnie pełnomocnictw, uznanych za dobre i w należytej formie, zgodzili się na następujące artykuły:

Artykuł pierwszy.

Obywatele jednej z Układających się Stron, osiedleni na terytorjum drugiej lub tam przebywający, będą korzystali na terytorjum drugiej Strony w zakresie zakładania i prowadzenia handlu i przemysłu, ich stanowiska prawnego, dóbr ruchomych i nieruchomości, wogóle pod względem praw i udziałów związanych z prowadzeniem przemysłu i handlu, z uprawnień takich, jakie zostały przyznane obywatelom państwa najbardziej uprzywilejowanego. Będą oni mieli swobodę w załatwianiu swoich spraw, bądź osobiście, bądź przez swoich pośredników wedle własnego wyboru i nie będą w tym względzie podlegali innym ograniczeniom, niż te, które są przewidziane przez obowiązujące ustawy i rozporządzenia narówni do wszystkich cudzoziemców.

Artykuł II.

Obywatele każdej z Układających się Stron będą mieli wolny dostęp do sądów i do wszystkich władz, zarówno dla dochodzenia, jak i dla obrony swoich praw, i będą korzystali w tym względzie ze wszystkich praw i przywilejów przysługujących krajowcom. Będą oni mogli posługiwać się dla obrony swych interesów, adwokatami lub pełnomocnikami przez nich samych wybranymi.

Artykuł III.

Obywatele jednej z Układających się Stron nie będą na terytorjum drugiej zmuszani do żadnej obowiązkowej służby, czy to w armji lądowej, lub morskiej, czy w strażach, lub milicjach narodowych. Będą oni zwolnieni od wszelkich opłat, jakiegokolwiek natury, nałożonych zamiast osobistej służby wojskowej i od wszelkich osobistych świadczeń wojskowych i rekwizycji, ale będą podlegali na tych samych warunkach co krajowcy, odnośnie do dóbr ruchomych i nieruchomości, które w kraju posiadają, rekwizycjom wojskowym oraz ciężarom kwaterunków wojskowych.

Artykuł IV.

1) Obywatele jednej z Układających się Stron będą korzystali na terytorjum drugiej, zarówno co do ich osób, jak i majątków, praw i udziałów, pod względem podatków i opłat wszelkiego rodzaju, z takiego samego traktowania i takiej samej ochrony wobec władz skarbowych, co i krajowcy.

Postanowienie to nie przeszkodzi w danym wypadku pobraniu bądź tak zwanych opłat pobytowych, bądź opłat związanych z dopełnianiem formalności policyjnych.

Le Gouvernement de la République d'Estonie:

Son Excellence Monsieur le Docteur Frédéric AKEL,
Ministre des Affaires Étrangères,

LESQUELS, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs respectifs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article premier.

Les ressortissants de l'une des Parties Contractantes, établis sur le territoire de l'autre ou y résidant, jouiront en ce qui concerne l'établissement et l'exercice du commerce et de l'industrie sur le territoire de l'autre, leur situation juridique, leurs biens mobiliers et immobiliers, en général, leurs droits et intérêts afférents à l'exercice du commerce et de l'industrie, du régime accordé aux ressortissants de la nation la plus favorisée. Ils seront libres d'y régler leurs affaires, soit personnellement, soit par intermédiaire de leur choix, sans être soumis à cet égard à d'autres restrictions que celles prévues par les lois et règlements en vigueur et appliqués également à tous les étrangers.

Article II.

Les ressortissants de chacune des Parties Contractantes auront libre accès auprès des Tribunaux et de toutes les autorités, tant pour réclamer que pour défendre leurs droits, et ils jouiront à cet égard, de tous les droits et privilèges dont jouissent les nationaux. Ils auront la faculté de se servir pour la sauvegarde de leurs intérêts, d'avocats ou de mandataires choisis par eux-mêmes.

Article III.

Les ressortissants de l'une des Parties Contractantes ne seront astreints sur le territoire de l'autre à aucun service obligatoire, soit dans les armées de terre ou de mer, soit dans les gardes ou milices nationales. Ils seront exempts de toute taxe, de quelque nature que ce soit, imposée au lieu de service militaire personnel, de toutes prestations et réquisitions militaires personnelles, mais ils seront soumis, en ce qui concerne les biens meubles ou immeubles qu'ils possèdent dans le pays, aux réquisitions militaires et à la charge des logements militaires dans les mêmes conditions que les nationaux.

Article IV.

1. Les ressortissants de l'une des Parties Contractantes jouiront sur le territoire de l'autre, tant pour leurs personnes que pour leurs biens, droits et intérêts, en ce qui concerne les impôts et droits de toute sorte, du même traitement et de la même protection auprès des autorités financières que les nationaux.

Cette disposition ne fait pas obstacle à la perception, le cas échéant, soit des taxes dites de séjour, soit des taxes afférentes à l'accomplissement des formalités de police.

2) Będą oni zwolnieni od płacenia pożyczek, oraz przymusowych danin państwowych, któreby były nałożone na potrzeby wojny lub wskutek okoliczności wyjątkowych wywołanych wojną.

Artykuł V.

1) Spółki handlowe i przemysłowe, włączając w to spółki ubezpieczeniowe i finansowe, założone prawnie na mocy ustaw jednej z Układających się Stron i mające swą siedzibę prawną na jej terytorjum, uznane będą za legalnie istniejące na terytorjum drugiej Strony, o ile nie mają celu niedozwolonego lub przeciwnego dobremu obyczajom i będą miały, stosując się do ustaw i przepisów, wolny i łatwy dostęp do sądów, bądź jako powód, bądź jako pozwany.

2) Spółki handlowe i przemysłowe, uznane w ten sposób przez każdą z Układających się Stron, będą mogły, stosując się do ustaw i przepisów drugiej, osiedlać się na terytorjum tej ostatniej, zakładać tam swe filje i oddziały i wykonywać tam swój handel i przemysł. Rozumie się jednakże, że dopuszczenie gałęzi przemysłu i handlu mających charakter użyteczności publicznej, oraz spółek ubezpieczeniowych i spółek finansowych będzie podlegało specjalnym ograniczeniom stosowanym do wszystkich państw.

3) Spółki te, raz dopuszczone zgodnie z ustawami i przepisami, które obowiązują lub będą obowiązywały na terytorjum odnośnego państwa, nie będą podlegały opłatom, ani daninom, ani wogóle jakimkolwiek należyciostom skarbowym, innym lub wyższym od tych, które są nałożone na spółki krajowe.

4) Będą one zwolnione od płacenia pożyczek i przymusowych danin państwowych, któreby były nałożone dla potrzeb wojny lub wskutek wyjątkowych okoliczności, wywołanych wojną. Co się tyczy dóbr ruchomych i nieruchomości posiadanych przez wspomniane spółki w kraju, to te będą podlegały rekwizycjom wojskowym i ciężarom kwaterunków wojskowych, na tych samych warunkach, co krajowe.

Artykuł VI.

Obywatele drugiej Układającej się Strony lub spółki handlowe i przemysłowe, mające swą siedzibę na jej terytorjum, mogą podlegać podatkom, opłatom i daninom, wymienionym w artykułach IV i V, tylko w tej części majątku, która znajduje się tam, gdzie te podatki, opłaty i daniny zostały ustalone, lub też z tytułu handlu lub przemysłu, który tam wykonywają, lub z tytułu jakiegoś dochodu, który tam posiadają.

Artykuł VII.

Pobory i opłaty wewnętrzne, pobierane na rzecz państwa, gmin lub korporacji, które obciążają lub będą obciążały produkcję, wyrób towarów lub konsumpcję pewnego artykułu na terytorjum jednej z Układających się Stron, nie będą mogły obciążać produktów, towarów lub artykułów drugiej Strony

2. Ils seront dispensés du paiement des emprunts et des dons nationaux forcés qui seraient imposés pour les besoins de guerre ou par suite de circonstances exceptionnelles causées par la guerre.

Article V.

1. Les sociétés commerciales et industrielles, y compris les sociétés d'assurance et financières, qui d'après les lois d'une des Parties Contractantes sont valablement constituées et qui ont leur siège social sur son territoire, verront leur existence juridique reconnue sur le territoire de l'autre Partie, pourvu qu'elles ne poursuivent pas un but illicite ou contraire aux moeurs, et auront, en se conformant aux lois et règlements, libre et facile accès auprès des Tribunaux, soit pour y intenter une action, soit pour s'y défendre.

2. Les sociétés commerciales et industrielles ainsi reconnues par chacune des Parties Contractantes pourront, en se soumettant aux lois et règlements de l'autre, s'établir sur le territoire de cette dernière, y fonder des filiales et succursales et y exercer leur commerce et leur industrie. Il est toutefois entendu que l'admission des branches de commerce et des industries ayant un caractère d'utilité générale ainsi que des sociétés d'assurance et des sociétés financières sera régie par des restrictions spéciales applicables à tous les pays.

3. Ces sociétés une fois admises conformément aux lois et prescriptions qui sont ou seront en vigueur sur le territoire du pays respectif, ne seront soumises ni à des taxes, ni à des contributions, ni en général à des redevances fiscales, quelles qu'elles soient, autres ou plus élevées que celles imposées aux sociétés du pays.

4. Elles seront dispensées du paiement des emprunts et des dons nationaux forcés qui seraient imposés pour les besoins de guerre ou par suite de circonstances exceptionnelles, causées par la guerre. En ce qui concerne les biens meubles ou immeubles que lesdites sociétés possèdent dans le pays, celles-ci seront soumises aux réquisitions militaires et à la charge des logements militaires dans les mêmes conditions que les sociétés nationales.

Article VI.

Les ressortissants de l'autre Partie Contractante ou les sociétés commerciales et industrielles qui ont leur siège social sur son territoire ne peuvent être soumis aux impôts, taxes et contributions mentionnés aux articles IV et V, que sur l'actif se trouvant dans les pays où ces impôts, taxes et contributions sont établis ou en raison d'un commerce ou d'une industrie qu'ils y exercent ou de quelque revenu qu'ils y touchent.

Article VII.

Les taxes et droits intérieurs perçus pour le compte de l'État, des Communes, des Corporations qui grèvent ou grèveront la production, la préparation des marchandises ou la consommation d'un article sur le territoire de l'une des Parties Contractantes, ne pourront pas frapper les produits, mar-

więcej lub uciążliwiej, niż obciążają one produkty, towary lub artykuły tego samego rodzaju państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł VIII.

1) Wszystkie produkty gleby lub przemysłu, pochodzące i przychodzące z terytorjum celnego jednej z Układających się Stron, które przywożone będą na terytorjum celne drugiej Strony, przeznaczone na spożycie, do złożenia na skład, do powrotnego wywozu lub do tranzytu, będą podlegały, przez czas trwania niniejszego traktatu, traktowaniu, które jest lub będzie przyznane państwu najbardziej uprzywilejowanemu, a mianowicie, nie będą mogły podlegać w żadnym wypadku cłom, mnożnikom celnym, opłatom dodatkowym lub innym opłatom wyższym, ani też innym ograniczeniom, niż te, którym podlegają lub będą podlegały produkty lub towary państwa najbardziej uprzywilejowanego.

2) Wywóz przeznaczony dla kraju jednej z Układających się Stron, nie będzie obciążony przez drugą Stronę cłami lub opłatami innymi lub wyższymi od tych, jakie się stosuje do wywozu takich samych przedmiotów do państwa najbardziej uprzywilejowanego pod tym względem, jak również nie będzie podlegał innym ograniczeniom.

3) Każda Strona zobowiązuje się zatem udzielić drugiej, bezzwłocznie i bezwarunkowo wszelkich ulg, wszelkich przywilejów lub wszelkiej zniżki cel lub opłat, których udzieliła już lub których mogłaby udzielić w przyszłości, pod wyżej wymienionymi względami, na stałe lub czasowo, trzeciemu państwu.

4) Postanowienia ustalone w tym artykule nie stosują się:

a) do przywilejów już przyznanych, lub które mogłyby być przyznane w przyszłości przez każdą z Układających się Stron w obrocie pogranicznym z państwami sąsiednimi;

b) do ulg specjalnych, wynikających z unii celnej z państwem trzecim;

c) do przejściowego systemu celnego między częściami polską i niemiecką Górnego Śląska;

d) do korzystania ze wszelkich przywilejów lub ułatwień jakiegokolwiek rodzaju, które Estonia już przyznała lub mogłaby przyznać w przyszłości Finlandji i Łotwie ze względu na specjalne warunki istniejące w stosunkach pomiędzy temi Państwami;

e) do ulg specjalnych, które już zostały przyznane, lub które mogłyby być przyznane w przyszłości Litwie przez jedną z Układających się Stron.

Artykuł IX.

1) Ażeby zastrzec produktom przychodzącym z ich krajów, korzyści z powyższych postanowień i dla uniknięcia aby produkty krajowe, którym nie przysługują te korzyści, mogły przechodzić przez ich terytorjum, Układające się Strony będą miały prawo wymagać, aby produkty i towary przywiezione na ich terytorjum, były zaopatrzone w świadectwa pochodzenia, stwierdzające, o ile chodzi o produkt naturalny, że pochodzi on z kraju drugiej Strony, o ile

chandises ou articles de l'autre Partie, d'une manière plus forte ou plus gênante que les produits, marchandises ou articles de la même espèce de la nation la plus favorisée.

Article VIII.

1. Tous les produits du sol ou de l'industrie, originaires et en provenance du territoire douanier de l'une des Parties Contractantes qui seront importés sur le territoire douanier de l'autre Partie, destinés soit à la consommation, soit à l'entreposage, soit à la réexportation, soit au transit, seront soumis, pendant la durée du présent Traité, au traitement accordé ou à accorder à la nation la plus favorisée et ne pourront notamment, en aucun cas, être soumis à des droits, coefficients, surtaxes, majorations ou autres taxes plus élevées, ni à des restrictions autres que celles qui frappent ou frapperont les produits ou les marchandises de la nation la plus favorisée.

2. Les exportations à destination du pays de l'une des Parties Contractantes ne seront grevées par l'autre Partie de droits ou taxes autres ou plus élevés que ceux qui sont appliqués à l'exportation des mêmes objets dans le pays le plus favorisé à cet égard, ni soumises à d'autres restrictions.

3. Chaque Partie s'engage donc à faire bénéficier immédiatement et sans conditions, l'autre de toute faveur, de tout privilège et de toute réduction de droits ou de taxes qu'elle a déjà accordé ou pourrait accorder à l'avenir sous les rapports susmentionnés, à titre permanent ou temporaire à une tierce nation.

4. Les dispositions fixées par cet article ne s'appliquent pas:

a) aux privilèges qui ont été ou seront accordés ultérieurement par chacune des Parties Contractantes dans le trafic frontière avec les pays limitrophes;

b) aux faveurs spéciales, résultant d'une union douanière avec un État tiers;

c) au régime douanier provisoire entre les Parties polonaise et allemande de la Haute Silésie;

d) au bénéfice de toute préférence douanière

ou facilités de quelque nature qu'elles soient que l'Estonie a accordés ou pourrait accorder à la Finlande et à la Lettonie en vue des conditions spéciales qui existent entre ces pays;

e) aux faveurs spéciales qui ont été ou seront accordées par l'une des Parties Contractantes à la Lithuanie.

Article IX.

1. Pour réserver aux produits originaires de leurs Pays respectifs le bénéfice des dispositions ci-dessus, et pour éviter que les produits originaires du pays qui ne jouissent pas dudit bénéfice puissent emprunter le voie de leur territoire, les Parties Contractantes auront la faculté d'exiger que les produits et marchandises importés sur leur territoire soient accompagnés d'un certificat d'origine attestant, s'il s'agit d'un produit naturel qu'il est origi-

zaś chodzi o produkt obrobiony, że co najmniej połowę jego wartości stanowi wartość materiałów pochodzących z drugiego kraju oraz koszt przeróbki.

2) Świadectwa pochodzenia będą wydawane bądź przez kompetentne władze rządowe, bądź przez izby handlowe, do których należy wysyłający, bądź przez każdy inny organ lub związek uznany przez kraj przeznaczenia; będą one uwierzytelniane przez przedstawiciela dyplomatycznego lub konsularnego kraju przeznaczenia.

Artykuł X.

1) Układające się Strony zgadzają się, że ograniczenia i zakazy dotyczące przywozu i wywozu pewnych towarów i ustanowione ze względu na obecne warunki ekonomiczne, będą utrzymane tylko przez czas i w zakresie, jakie warunki te nieodwrotnie spowodowały.

2) Rozumie się jednak, że Układające się Strony będą mogły ustanawiać zakazy lub ograniczenia odnośnie do przywozu lub wywozu, jeżeli one dotyczą:

- a) porządku publicznego lub bezpieczeństwa wewnętrznego lub zewnętrznego Państwa,
- b) zdrowotności publicznej lub jako środki ostrożności przeciwko chorobom zwierząt i roślin,
- c) towarów, stanowiących przedmiot monopolu państwowego.

Artykuł XI.

1) Przedmioty, podlegające cłu przywózowemu, a służące jako próbki, z wyjątkiem towarów zakazanych, będą przez obydwie Strony zwolnione czasowo od cła, pod warunkiem zdeponowania cła przywózowego lub złożenia kaucji, gwarantującej ewentualne zapłacenie tych cel i z zastrzeżeniem zachowania formalności celnych, potrzebnych dla zapewnienia całkowitego powrotnego wywozu w terminie przewidzianym przez ustawodawstwo krajowe kraju importującego; jednakże Układające się Strony zgodziły się na to, że termin ten nie będzie krótszy od 6-ciu miesięcy. Odnośnie do wyżej wskazanych formalności obydwie Strony gwarantują sobie wzajemnie traktowanie na stopie państwa najbardziej uprzywilejowanego.

2) Znaki rozpoznawcze, umieszczone na próbkach przez władze jednej z Układających się Stron dla stwierdzenia tożsamości próbek, będą uznawane przez władze drugiej Strony, które jednakże będą mogły umieszczać dodatkowe znaki rozpoznawcze w każdym wypadku, kiedy im się to wyda konieczne.

3) Korzystanie z tego zwolnienia może być cofnięte komiwojażerom i firmom handlowym, nie stosującym się do ustanowionych warunków.

Artykuł XII.

1) Kupcy, fabrykanci i inni producenci jednej z Układających się Stron, którzy dowiodą przez przedstawienie karty legitymacyjnej wydanej przez

naire de l'autre Pays, et s'il s'agit d'un produit manufacturé que la moitié au moins de sa valeur est représentée par la valeur de matériaux originaires de l'autre Pays ainsi que le coût de la transformation.

2. Les certificats d'origine seront délivrés, soit par les autorités gouvernementales compétentes, soit par les Chambres de Commerce dont relève l'expéditeur, soit par tout autre organe ou groupement que le pays destinataire aura agréé; ils seront légalisés par un représentant diplomatique ou consulaire du pays destinataire.

Article X.

1. Les Parties Contractantes sont convenues que les restrictions et prohibitions concernant l'importation et l'exportation de certaines marchandises et établies par suite des conditions économiques actuelles ne seront maintenues que pendant le temps et dans la mesure rendues indispensables par lesdites conditions.

2. Il est entendu toutefois, que les Parties Contractantes auront la faculté d'établir des prohibitions ou restrictions relatives à l'importation ou à l'exportation visant:

- a) l'ordre public ou la sécurité intérieure ou extérieure de l'État,
- b) la santé publique ou des mesures de précaution contre les maladies des animaux et végétaux,
- c) des marchandises qui font l'objet d'un monopole d'État.

Article XI.

1. Les objets passibles de droits d'entrée et servant d'échantillons, à l'exception des marchandises prohibées, seront admis de part et d'autre en franchise temporaire, moyennant consignation des droits d'entrée ou engagement cautionné garantissant le paiement éventuel de ces droits, sous réserve de l'observation des formalités douanières nécessaires pour en assurer la réexportation intégrale dans un délai prévu par la législation nationale du Pays d'importation; toutefois les Parties Contractantes sont convenues que ledit délai ne peut être inférieur à six mois. En ce qui concerne lesdites formalités, le traitement de la nation la plus favorisée est réciproquement garanti.

2. Les marques de reconnaissance apposées aux échantillons par les autorités de l'une des Parties Contractantes seront pour l'établissement de leur identité reconnues par les autorités de l'autre Partie, bien entendu toutefois que celles-ci auront la faculté dans tous les cas où cela leur paraîtra nécessaire d'y apposer des marques de reconnaissance supplémentaires.

3. Le bénéfice de cette franchise peut être retiré aux voyageurs et aux maisons de commerce qui ne se conforment pas aux conditions établies.

Article XII.

1. Les négociants, les fabricants et autres producteurs de l'une des Parties Contractantes qui prouvent par la présentation d'une carte de légitimation

właściwe władze swego kraju, iż są uprawnieni do wykonywania tam handlu lub przemysłu i płacą ustawowe opłaty z tem związane, będą mogli bądź osobiście, bądź przez swych komiwojażerów czynić zakupy na terytorjum drugiej Strony u kupców lub producentów, lub w publicznych lokalach sprzedaży, nie będą zmuszonymi do uiszczania z tego powodu specjalnej opłaty. Będą oni mogli również przyjmować zamówienia u kupców lub innych osób, które w swym handlu lub przemyśle używają danych towarów.

2) Karty legitymacyjne będą wydawane według załączonego wzoru.

3) Układające się Strony będą sobie wzajemnie podawały do wiadomości, jakie władze są upoważnione do wydawania kart legitymacyjnych, jak również postanowienia, do których komiwojażerowie winni się stosować przy wykonywaniu swego handlu.

4) Powyższe postanowienia nie stosują się do kupców wędrownych ani do kolportażu, ani do poszukiwania zamówień u osób, nie trudniących się przemysłem, ani handlem, przyczem każda Strona zastrzega sobie pod tym względem zupełną swobodę swego ustawodawstwa.

Artykuł XIII.

Co się tyczy warunków tranzytu, Układające się Strony zobowiązują się stosować we wzajemnych stosunkach postanowienia konwencji i statutu o wolności tranzytu, podpisanych w Barcelonie dnia 21 kwietnia 1921 r., zapewniając sobie w tej dziedzinie traktowanie na stopie państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł XIV.

Towary przychodzące lub przeznaczone na terytorjum jednej z Układających się Stron będą korzystały przy przewozie kolejami żelaznymi na terytorjum drugiej Strony, co się tyczy odprawy, opłat transportowych, opłat publicznych, związanych z transportem i pod każdym innym względem, z traktowania na stopie państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Rozumie się, że takie samo traktowanie przyznane będzie wzajemnie osobom i bagażom.

Artykuł XV.

1) Okręty i statki pod banderą jednej z Układających się Stron i ich ładunki będą korzystały na wodach terytorjalnych drugiej Strony pod każdym względem z takiego samego traktowania, co statki krajowe i ich ładunki, bez względu na miejsce odjazdu lub przeznaczenia wymienionych okrętów i statków, bez względu również na miejsce pochodzenia lub przeznaczenia ich ładunków. Wynika z tego mianowicie, iż okręty i statki jednej ze Stron i ich ładunki nie będą podlegały na terytorjum drugiej żadnym opłatom lub należyciom jakiegokolwiek rodzaju lub nazwy, które są lub będą pobierane bądź na rzecz Państwa bądź na rzecz gmin lub jakichkolwiek instytucyj, uprawnionych przez Państwo, in-

délivrée par les autorités compétentes de leur pays qu'ils y sont autorisés à exercer leur commerce ou leur industrie et y payent les contributions légales à cet effet auront le droit de faire, soit personnellement, soit par des commis-voyageurs à leur service, des achats sur le territoire de l'autre Partie chez des négociants ou producteurs ou dans les locaux de vente publics, sans être astreints à acquitter à cet effet une taxe spéciale. Ils pourront aussi prendre des commandes chez les négociants ou autres personnes qui pour leur commerce ou leur industrie utilisent les marchandises en question.

2. Les cartes de légitimation seront délivrées conformément au modèle de l'annexe.

3. Les Parties Contractantes se donneront réciproquement connaissance des autorités chargées de délivrer les cartes de légitimation, ainsi que des dispositions auxquelles les commis-voyageurs doivent se conformer dans l'exercice de leur commerce.

4. Les dispositions ci-dessus ne sont pas applicables aux industriels ambulants, non plus qu'au colportage et à la recherche des commandes chez des personnes n'exerçant ni industrie, ni commerce, chaque Partie se réservant à cet égard entière liberté à sa législation.

Article XIII.

En ce qui concerne les conditions du transit les Parties Contractantes s'engagent à appliquer réciproquement dans leurs relations les dispositions de la Convention et Statut sur la liberté du Transit, signés à Barcelone le 21 avril 1921, en se garantissant sous ce rapport le traitement de la nation la plus favorisée.

Article XIV.

Les marchandises en provenance ou à destination de l'une des Parties Contractantes jouiront quant aux transports par chemin de fer sur le territoire de l'autre Partie, en ce qui concerne l'expédition, les prix de transport, les taxes publiques relatives aux transports et à tous autres égards du traitement de la nation la plus favorisée.

Il est entendu que le même traitement sera accordé réciproquement aux personnes et bagages.

Article XV.

1. Les navires et bateaux battant le pavillon de l'une des Parties Contractantes et leurs cargaisons jouiront dans les eaux territoriales de l'autre Partie sous tous les rapports du même traitement que les bâtimens nationaux et leurs cargaisons, quel que soit, le lieu de départ ou de destination desdits navires et bateaux, quel que soit aussi le lieu d'origine ou de destination de leurs cargaisons. Il s'en suit notamment que les navires et bateaux de l'une des Parties et leurs cargaisons ne seront assujettis, sur le territoire de l'autre, à aucune taxe ou charge, quelle qu'en soit l'espèce ou la dénomination, perçue ou à percevoir soit au profit de l'État, soit au profit des communes ou d'institutions quelconques,

nym lub wyższym od tych, które stosowane będą do statków krajowych i ich ładunków.

2) Co do miejsca postoju okrętów i statków, ich ładowania i wyładowania w portach, na redach i w basenach i wogóle co do wszystkich jakichkolwiek formalności, jakim podlegać mogą statki handlowe, ich załoga i ich ładunki, rozumie się, że statkom krajowym nie będzie przyznany żaden przywilej, ani żadna ulga, któreby nie były jednakowo przyznane statkom drugiego państwa, gdyż życzeniem stron jest, aby również pod tym względem ich statki traktowane były na stopie zupełnej równości.

3) Wszelki przywilej i wszelkie zwolnienie, które jedna ze Stron będzie mogła przyznać pod jednym z wyżej wymienionych względów mocarstwu trzeciemu, będą również stosowane jednocześnie i bez zastrzeżeń do drugiej Strony. Wszelako czyni się wyjątek od postanowień niniejszego artykułu:

a) odnośnie do ulg, które w jednym lub drugim z obydwóch krajów zostały lub zostaną w przyszłości przyznane rybołówstwu krajowemu i jego produktom;

b) odnośnie do kabotażu, co do którego Układające się Strony przyznają sobie traktowanie na stopie państwa najbardziej uprzywilejowanego;

c) odnośnie do ułatwień, zniżek lub refakcyj, które każda z Układających się Stron mogłaby przyznać swoim obywatelom jako premje przy rozwoju żeglugi krajowej.

4) Układające się Strony uznają, że postanowienia niniejszego artykułu nie odnoszą się do żeglugi na drogach wodnych wewnętrznych lub sztucznych.

Artykuł XVI.

1) Narodowość okrętów i statków będzie przez jedną i drugą Stronę uznawana na podstawie dokumentów i świadectw, wydawanych w tym celu przez właściwe władze odnośnych Państw, zgodnie z ustawami i przepisami każdego kraju.

2) Świadectwa wyporności i inne dokumenty, dotyczące wyporności, wydane przez jedną z Układających się Stron, będą uznawane przez drugą Stronę, zgodnie z porozumieniami specjalnymi, które zostaną zawarte pomiędzy Układającymi się Stronami.

Artykuł XVII.

Statki każdej z Układających się Stron, które zawiną do portu drugiej Strony i któreby chciały wyładować tylko część swego ładunku, będą mogły, stosując się do ustaw i przepisów odnośnego kraju, zatrzymać na statku część ładunku, któraby była przeznaczona do innego portu, bądź tego samego, bądź innego kraju i wywieźć ją zpowrotem, nie będąc zobowiązane do uiszczania żadnych opłat innych lub wyższych od tych, które będą pobierane od statków krajowych lub statków innego kraju w takim samym wypadku. Te same statki będą mogły również załadować swój ładunek w jednym porcie oraz kontynuować ładowanie lub uzupełnić ładunek w innym lub w kilku innych portach tego samego kraju, nie będąc zmuszone do uiszczania innych lub

habilitées par le Gouvernement, autres ou plus élevées que celles qui seront applicables aux navires nationaux et à leurs cargaisons.

2. En ce qui concerne le placement des navires et bateaux, leur chargement et déchargement dans les ports, rades, havres et bassins et en général pour toutes les formalités et dispositions quelconques auxquelles peuvent être soumis des bâtiments de commerce, leurs équipages et leurs cargaisons, il est convenu qu'il ne sera accordé aux bâtiments nationaux aucun privilège ni aucune faveur qui ne le soit également à ceux de l'autre État, la volonté des Parties étant qu'aussi sous ce rapport leurs bâtiments soient traités sur le pied d'une parfaite égalité.

3. Tout privilège et toute exonération que l'une des Parties pourra accorder sous l'un des rapports susvisés à une tierce puissance seront appliqués, simultanément et sans réserve, à l'autre Partie. Toutefois il est fait exception aux stipulations du présent article:

a) en ce qui concerne les faveurs qui, dans l'un ou l'autre des deux Pays, ont été ou pourront être accordées par la suite à la pêche nationale et à ses produits;

b) en ce qui concerne le cabotage, pour lequel les Parties Contractantes s'accorderont le traitement de la nation la plus favorisée;

c) en ce qui concerne les facilités, détaxes ou ristournes que chacune des Parties Contractantes pourrait consentir à ses ressortissants comme prime à la construction navale nationale.

4. Les Parties Contractantes sont d'accord que les stipulations de cet article ne s'appliquent pas à la navigation sur les voies navigables intérieures ou artificielles.

Article XVI.

1. La nationalité des navires et bateaux sera, de part et d'autre, admise d'après les documents et certificats délivrés à cet effet par les autorités compétentes des États respectifs, conformément aux lois et règlements de chaque Pays.

2. Les lettres de jauge et autres documents relatifs à la jauge délivrés par l'une des Parties Contractantes, seront reconnus par l'autre Partie, conformément aux arrangements spéciaux qui seront conclus entre les Parties Contractantes.

Article XVII.

Les navires de chacune des Parties Contractantes qui entreront dans un des ports de l'autre Partie et qui n'y voudraient décharger qu'une partie de leur cargaison, pourront en se conformant aux lois et règlements du pays respectif conserver à leur bord la partie de la cargaison qui serait destinée à un autre port, soit du même pays, soit d'un autre pays et la réexporter sans être astreints à payer des droits autres ou plus élevés que ceux qui seront perçus des bâtiments nationaux ou de ceux d'un autre pays dans le même cas. Les mêmes navires pourront également charger leur cargaison dans un port et la continuer ou la compléter dans un autre ou plusieurs autres ports du même pays sans être astreints à payer des droits autres ou plus élevés que

wyższych opłat od tych, którym podlegają w takim samym wypadku statki krajowe lub statki państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł XVIII.

1) O ile okręt lub statek jednej z Układających się Stron osiadł na mieliźnie lub rozbił się w obrębie wód drugiego Państwa, okręt lub statek, ich pasażerowie i ich ładunek będą korzystały z tych samych ulg i przywilejów, jakie ustawy i przepisy odnośnego kraju przyznają lub będą przyznawały w analogicznych okolicznościach okrętom i statkom krajowym lub okrętom i statkom państwa najbardziej uprzywilejowanego. Udzielona będzie pomoc kapitanowi i załodze w tej samej mierze, co krajowcom, zarówno dla nich samych, jak i dla okrętu lub statku, pasażerów i ładunku.

2) Odnośnie do prawa ratownictwa stosowane będzie ustawodawstwo kraju, w którym wyratowanie miało miejsce.

3) Towary uratowane z okrętu lub statku, który osiadł na mieliźnie lub rozbił się, nie będą podlegały żadnemu cłu, o ile nie będą dopuszczone do konsumpcji wewnętrznej.

Artykuł XIX.

Z wyjątkiem postanowień przeciwnych, zawartych w artykułach niniejszego traktatu, obydwie Układające się Strony zapewniają sobie nawzajem we wszystkim co dotyczy różnych formalności administracyjnych i innych, niezbędnych przy stosowaniu postanowień, zawartych w niniejszym traktacie, traktowanie na stopie państwa najbardziej uprzywilejowanego.

Artykuł XX.

Obywatele jednej z Układających się Stron będą podlegali na terytorjum drugiej Strony, narówni z krajowcami, ustawom i rozporządzeniom w zakresie ochrony pracy, opieki społecznej, odszkodowania za nieszczęśliwe wypadki przy pracy, ubezpieczeń społecznych oraz pomocy dla bezrobotnych. Świadczenia z tytułu ubezpieczenia lub odszkodowania za nieszczęśliwe wypadki oraz ubezpieczenia na wypadek niezdolności do pracy, starości i śmierci przysługują obywatelom Układających się Stron, względnie ich rodzinom bez względu na to, gdzie zamieszkują po nabyciu prawa do świadczeń.

Szczegółowe postanowienia w sprawie zastosowania powyższych zasad wzajemności ustalone zostaną w drodze specjalnej umowy pomiędzy właściwymi władzami obydwóch Układających się Krajów.

Artykuł XXI.

Rząd Polski, któremu powierzone zostało prowadzenie spraw W. M. Gdańska, zgodnie z art. 104 traktatu wersalskiego i artykułami 2 i 6 konwencji paryskiej z dnia 9 listopada 1920 r. pomiędzy Polską i W. M. Gdańskiem, zastrzega sobie prawo oświadczyć, że Wolne Miasto jest Stroną Układającą się w niniejszym traktacie i że przyjmuje obowiązki oraz nabywa prawa z niego wynikające.

ceux auxquels sont soumis dans le même cas les navires nationaux ou ceux de la nation la plus favorisée.

Article XVIII.

1. Si un navire ou bateau de l'une des Parties Contractantes s'est échoué ou a fait naufrage dans les eaux de l'autre État, le navire ou bateau, ses passagers et sa cargaison jouiront des mêmes faveurs et immunités que les lois et règlements du pays respectif accordent ou accorderont dans les circonstances analogues, aux navires et bateaux nationaux ou à ceux de la nation la plus favorisée. Il sera donné, dans la même mesure qu'aux nationaux, aide et assistance au capitaine et à l'équipage, tant pour eux-mêmes, que pour le navire ou bateau, les passagers et la cargaison.

2. En ce qui concerne le droit de sauvetage, il sera fait application de la législation du pays où le sauvetage a eu lieu.

3. Les marchandises sauvées d'un navire ou bateau échoué ou naufragé ne seront assujetties à aucun droit de douane, à moins qu'elles ne soient admises à la consommation intérieure.

Article XIX.

Sauf stipulations contraires contenues dans les articles du présent Traité, les deux Parties Contractantes se garantissent réciproquement en tout ce qui concerne les diverses formalités, administratives ou autres, rendues nécessaires par l'application des dispositions contenues dans le présent Traité, le traitement de la nation la plus favorisée.

Article XX.

Les ressortissants de l'une des Parties Contractantes bénéficieront, sur le territoire de l'autre Partie, sur la base d'égalité avec les nationaux, des lois et règlements relatifs à la protection du travail, à l'assistance sociale, à la réparation des accidents du travail, aux assurances sociales ainsi qu'à l'assistance aux chômeurs. Ont droit aux prestations à titre d'assurance ou de réparation des accidents du travail ainsi que d'assurance contre l'incapacité du travail et en cas de vieillesse et de décès, les ressortissants des Parties Contractantes et éventuellement leurs familles sans égard au pays où ils résident après avoir acquis le droit aux prestations.

Les dispositions détaillées à prendre au sujet de l'application des principes susmentionnés de réciprocité de traitement seront réglées par un accord spécial entre les autorités compétentes des deux pays contractants.

Article XXI.

Le Gouvernement Polonais, auquel il appartient d'assurer la conduite des affaires de la Ville Libre de Dantzig en vertu de l'article 104 du Traité de Versailles et des articles 2 et 6 de la Convention de Paris entre la Pologne et la Ville Libre de Dantzig du 9.XI.20, se réserve le droit de déclarer que la Ville Libre est Partie Contractante du présent Traité et qu'elle accepte les obligations et acquiert les droits en dérivant.

Zastrzeżenie to nie odnosi się do tych postanowień niniejszego traktatu, które Rzeczpospolita Polska zawiera odnośnie do W. M. Gdańska zgodnie z Jej prawami, wynikającymi z odpowiednich traktatów.

Artykuł XXII.

1) Traktat niniejszy będzie ratyfikowany i ratyfikacje będą wymienione w Warszawie gdy tylko to się da skutecznie.

2) Wejdzie on w życie trzydziestego dnia po wymianie ratyfikacji.

3) Traktat zawarty jest na przeciąg jednego roku, który to termin rozpoczyna się od dnia jego wejścia w życie. Będzie on przedłużany w drodze milczącej zgody na czas nieograniczony, jeżeli nie zostanie wypowiedziany przez jedną z Układających się Stron przynajmniej na trzy miesiące przed upływem tego rocznego terminu. W razie przedłużenia w drodze milczącej zgody, każda z Układających się Stron zastrzeżę sobie możliwość wypowiedzenia w każdym czasie niniejszego traktatu, który przestanie obowiązywać w 2 miesiące po tem.

NA DOWÓD CZEGO Pełnomocnicy podpisali niniejszy traktat.

Sporządzono w Tallinnie, w dwóch egzemplarzach, dnia 19 lutego tysiąc dziewięćset dwudziestego siódmego roku.

(—) *F. Charwat*

(—) *F. Akel*

A N E K S

Nazwa Państwa

Władza wystawiająca

KARTA LEGITYMACYJNA DLA KOMIWOJAZERÓW

(ważna w ciągu 12 miesięcy od daty wystawienia)

Ważna na Estonię / Polskę Nr. karty.

Niniejszem oświadczam się, że okaziciel tej karty P. urodzony w zamieszkujący w ul. Nr. posiada¹⁾ pod firmą handlową

²⁾ jest komiwojazerem w służbie firmy / firm w która(e) posiada¹⁾ / posiadają pod firmą handlową

Ponieważ okaziciel tej karty zamierza zbierać zamówienia w krajach wyżej wskazanych oraz czynić

¹⁾ Wskazanie fabryki lub handlu.
²⁾ NB. Należy wypełnić tylko rubrykę 1 formularza, gdy chodzi o szefa zakładu handlowego lub przemysłowego oraz rubrykę 2, gdy chodzi o komiwojazerów. (Ten dokument winien być sporządzony w 2-ch egzemplarzach).

Cette réserve ne se rapporte pas aux dispositions du présent Traité lesquelles la République de Pologne contracte en ce qui concerne la Ville Libre de Dantzig, conformément à ses droits découlant des traités y relatifs.

Article XXII.

1. Le présent Traité sera ratifié et les ratifications en seront échangées à Varsovie aussitôt que faire se pourra.

2. Il entrera en vigueur le trentième jour après l'échange des ratifications.

3. Le Traité est conclu pour la durée d'un an, ce délai commençant à courir à partir de la date de la mise en vigueur. Il sera prorogé par voie de tacite réconduction pour une période indéterminée, s'il n'est dénoncé par une des Parties Contractantes trois mois au moins avant l'expiration de cette période annuelle. En cas de prorogation par voie de tacite réconduction, chacune des Parties Contractantes se réserve la facilité de dénoncer le présent Traité à tout moment pour prendre fin deux mois après.

EN FOI DE QUOI les Plénipotentiaires ont signé le présent Traité.

Fait à Tallinn, en double exemplaire le 19 février mil neuf cent vingt-sept.

(—) *F. Charwat*

(—) *F. Akel*

A N N E X E

Nom de l'État

Autorité de délivrance

CARTE DE LÉGITIMATION POUR VOYAGEURS DE COMMERCE

(valable pendant douze mois à compter de la date de délivrance)

Bon pour: l'Estonie / la Pologne N° de la carte

Il est certifié par la présente que le porteur de cette carte M., né à, demeurant à, rue, N°, possède¹⁾

Sous la raison de commerce
²⁾ est commis-voyageur au service de la maison / des maisons à qui possède¹⁾ / possèdent sous la raison de commerce

Le porteur de cette carte se proposant de recueillir des commandes dans les pays susvisés et de

¹⁾ Indication de la fabrique ou du commerce.
²⁾ NB On ne doit remplir que la rubrique 1 du formulaire lorsqu'il s'agit du chef d'un établissement commercial ou industriel et la rubrique 2 lorsqu'il s'agit d'un commis-voyageur. (Cette pièce doit être établie en double exemplaire).

niniejszy będzie uważany za nieważny od dnia wejścia w życie traktatu lub porozumienia zawartego z tem trzecim państwem, o czem druga Układająca się Strona powinna być uprzedzona najmniej na 2 miesiące naprzód.

III. Co do artykułu XIII.

Dopóki granica pomiędzy Polską a jednym z krajów sąsiedzkich dla jakiegokolwiek bądź powodu będzie pozostawała zamknięta dla podróży, lub dla towarów polskich lub dla wspomnianego kraju sąsiedzkiego, Rząd Polski nie będzie uważany za zobowiązany do udzielenia Estonji na granicy wyżej wymienionego kraju ułatwień, przewidzianych w artykule XIII.

Rozumie się, że postanowienia artykułu XX nie odnoszą się do obywateli i do terytorjum Wolnego Miasta Gdańska.

NA DOWÓD CZEGO Pełnomocnicy podpisali niniejszy protokół.

Sporządzono w Tallinnie, w podwójnym egzemplarzu, 19 lutego tysiąc dziewięćset dwudziestego siódmego roku.

(—) *F. Charwat*

(—) *F. Akel*

le présent Traité sera considéré comme abrogé le jour même de l'entrée en vigueur du traité ou arrangement conclu avec l'État tiers en question, ce dont l'autre Partie Contractante devra être avertie au moins deux mois d'avance.

III. En ce qui concerne l'article XIII.

Aussi longtemps que la frontière entre la Pologne et un des pays limitrophes restera pour une raison quelconque fermée aux voyageurs ou aux marchandises de la Pologne ou du pays limitrophe en question, le Gouvernement Polonais ne sera pas considéré comme tenu d'accorder à l'Estonie sur la frontière dudit pays les facilités prévues par l'article XIII.

Il est entendu que les dispositions de l'article XX ne se rapportent pas aux citoyens et au territoire de la Ville Libre de Dantzig.

EN FOI DE QUOI, les Plénipotentiaires ont signé le présent Protocole.

Fait à Tallinn, en double exemplaire, le 19 février mil neuf cent vingt-sept.

(—) *F. Charwat*

(—) *F. Akel*

Znajomiwszy się z powyższym traktatem, uznaliśmy go i uznajemy za słuszny zarówno w całości jak i każde z zawartych w nim postanowień; oświadczamy, że jest on przyjęty, ratyfikowany i potwierdzony i przyrzekamy, że będzie niezmiennie zachowywany.

NA DOWÓD CZEGO wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej.

W Warszawie, dnia 31 stycznia 1929 r.

(—) *I. Mościcki*

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej
Prezes Rady Ministrów

(—) *K. Bartel*

Minister Spraw Zagranicznych

(—) *August Zaleski*

Après avoir vu et examiné ledit Traité, Nous l'avons approuvé et approuvons en toutes et chacune des dispositions qui y sont contenues; déclarons qu'il est accepté, ratifié et confirmé, et promettons qu'il sera inviolablement observé.

EN FOI DE QUOI Nous avons donné les Présentes, revêtues du Sceau de la République.

À Varsovie le 31 Janvier 1929.

(—) *I. Mościcki*

Par le Président de la République
Le Président du Conseil des Ministres

(—) *K. Bartel*

Le Ministre des Affaires Étrangères

(—) *August Zaleski*

299.

OŚWIADCZENIE RZĄDOWE

z dnia 25 marca 1931 r.

w sprawie wymiany dokumentów ratyfikacyjnych traktatu handlowego i nawigacyjnego między Polską i Estonją, podpisanego w Tallinnie dnia 19 lutego 1927 r.

Podaje się niniejszem do wiadomości, że w wykonaniu art. 22 traktatu handlowego i nawigacyjnego między Polską i Estonją, podpisanego w Tallinnie dnia 19 lutego 1927 r., nastąpiła w Warszawie w dniu 25 marca 1931 r. wymiana dokumentów ratyfikacyjnych powyższego traktatu.

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*